

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו תד 211 מיקוד: 55100

בשיתוף: "אורות יצחק", גרעין תורני קהילתי - מודיעין

גליון חודש אב התשע"ג

גליון מס' 69

מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

המקדש השלישי

למה אינך שומע?! אז משיבם הנביא, כי באותם הצומות שנועדו לתשובה אתם מרמים זה את זה. למי אפוא אתם צמים? לשם מה? האם האל-זקוק לצומותיכם? לקרבנותיכם? לתפילותיכם? ה' רוצה שליבכם ומעשיכם יהיו טהורים. המקדש נועד לטהרנו ולהעניק לנו השראה לערכי יושר, חסד ואמת, ואין מחסום בפני התשובה כאשר היא אמיתית. לעומת זאת, פולחן המקדש האילי, כלל תועבות מיניות סוערות כדי להגיע לאכסטיזה, וזהו ההבדל העצום והתהום הפעורה בין שתי תפיסות העולם, כי בדת האמת, כדי להגיע להשראה, צריך ניקיון כפיים וחשבון נפש בכל תחום. אין פלא שישעיה הנביא אומר שאין צורך בבנין או מקום מנוחה לה', הרי אין לו גוף ולא דמות הגוף! אלא, הבית שאתם בונים לה' הוא למענכם, בית שנועד לטהרתכם כדי שתשליטו שוב את צלם הא-לוה שבכם. צלם הא-לוה שבנו הוא מעין מכשיר ניווט לחיים, GPS שמקבל את חיותו מתורת משה. לעתים, יש לרענן ולאזן את המערכת, שמה היא חרגה מאיזונה, ואומרת על שמאל שהוא ימין. לכן, יש להתחדש ולהתרענן, ולדעת שמעשינו הטובים הם לטובתנו בלבד, ומשום כך הנביא מזכיר את ההשתחויה לפני ה' מדי חודש בחדשו, כדי לרענן את שכלינו והגינותנו, להתחבר לערכיות ולהרחיק את העריות, וכל מי שלא יבוא לשם כך, ייענש ויתדרדר וזהו עונשו הגדול. אין דבריי נובעים מתוך מטרות להטיף, אלא מתוך כאב עצום. מצד אחד: "ברוך אשר בחר בנו מכל העמים", כל העמים שסובבים אותנו הם עמים של התלהמות, כוחנות, ושחיתות. ואילו אנו ב"ה, ניחנו בהתנהלות שקולה, בצדק, ובשוויון. אבל מצד אחר, הדמוקרטיה שלנו חורקת, נגע השוחד פושה, ונדיר האדם שמקבל משרה רמת דרג לאור כישוריו ומעלותיו... ויתרה מזו, אדם סרסר ושב בתשובה, נחסם באופן מיידי מלקבל תפקידים נוספים. בהיותנו עם יהודי, עלינו לפתוח בפני השבים את דרכי התשובה, ולא לחסום אדם שפשע ושב, שהרי אם ייחסמו דרכי התשובה, בני האדם יתמידו ברמאותם ובשקריהם, שהרי מי יקבל את תשובתם? יש כאן סכנה להרס החברה.

המקדש בשללו את הקרבת הקרבנות: **"כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח", ושניהם, ירמיה וישעיה, מבקשים ללמדנו כי הדבר החשוב יותר מכל הוא ישרות דעת האדם, נקיות לבו, אישיותו וזוך נפשו.**

זכינו להידבק בדרך החיים שהתורה מתווה לנו, ולהסיר מעלינו דעות אסטרוולוגיות כוזבות. זכינו לידע כי ה' יתברך אין לו גוף ודמות הגוף, וממנו הצדק, החסד, החכמה והחיים. ובכל ליל שבת אנו מזכירים ב-13 יסודות האמונה כי אין לה' גוף ודמות הגוף. אם כן, אפוא, מה צורך לו בבית-מקדש? הרי המושג "מקום" לא שייך בו, וכפי שאמר הנביא ישעיה: "מלא כל הארץ כבוד".

רצון הקב"ה שנעקור מלבנו מושגים אליליים ואגואיסטיים, כי תוצאתם קיבעון ואטימות. פולחן ה"אני": את מי אקדם, על מה אהמר, אמתי אתעשר. לעומת זאת ביהדות: "אדם לעמל יולד". האדם צריך להתמודד בהגיון ובהגינות ולא להמר. עליו להתפלל לה' לחכמה ולחסד: שכל שיקוליו יהיו נקיים מנטיות חמדניות, ולידע מהי דרך ההתנהגות הנכונה.

כשהקב"ה מצווה אותנו לבנות מקדש, זה לא בכדי שאדם יבוא למקדש ויבקש הצלחה בקריירה, כסף, כבוד וכיו"ב, הבל הבלים! האם אתה רוצה באמת במקדש יהודי? בבקשה, תבדוק את עצמך: האם באמת אתה בא לפני עם ישראל? האם שגית?! אפשר לחזור בתשובה באמת, כי מי הוא זה שלא שוגה?! ולכן, בשבט החוסא, עליו לבוא למקום שבו הוא מתייחד לפני בורא עולם, ולהתייצב מול האמת: חטאתי, עויתי, פשעתי, ואני רוצה לפתוח דף חדש, וזאת כדי שאוכל להיוולד מחדש ולזכות להזדמנות נוספת.

נמצא, כי תכלית המקדש היא לטהר את בני האדם. ברם, לא יתכן שחוטא שאינו פורש מחטאיו יבוא למקדש ויבקש כפרה. וכפי שאמר ישעיה: אתם באים בטענות לקב"ה: צמנו, התענינו,

הפטרות תלת דפורענותא ושבע דנחמתא, וארבע התעניות שנתקנו בגין חורבן ירושלים והמקדש, מתמקדות בייחודנו הדתי כעם ה' ובזכותנו לחיות בארצנו הקדושה כעם הקודש. ייחודנו וזכותנו אלה באים לידי ביטוי בבנין בית-המקדש, שהרי בחורבנו אין קדושת עם-ישראל וקדושת ארץ-ישראל - שלמה. תכלית ההפטרות והתעניות - לעורר בעם-ישראל את התשובה וחשבון הנפש, ולהחיות בנו את כוחות הקדושה, כך שנזכה בסופו של דבר להיות עם קודש בארץ הקודש, ולממש את בנין בית-המקדש השלישי.

בעונותינו חרבו הבית הראשון והשני, אך בידינו מסורת ונבואה כי יבנה הבית השלישי. ידוע, כי הבית השני חרב בשל שנאת חינם, אולם הבית השלישי יבנה בזכות אהבת חינם ולא ייחד לעולם. לכן, לא רק שאנו מצווים לסלק שנאה מתוכנו אלא אנו צריכים להרבות באהבת חינם.

ציווי התורה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" אינו מתייחס לדבר שבעבר, אלא לעתיד. עלינו לצרוב בתודעתנו שאסור לנו לשקוט על השמרים, ועלינו להתרענן ולהתחדש. כפי שאסור לאדם שטעה, להתמיד בטעותו שהכשילה אותו, ועליו להבחין בטעותו ולשפר את התנהגותו כדי שלא ייכשל להבא. כך מוטל לעשות גם על האומה והחברה.

"כה אמר ה' השמים כסאי והארץ ה'הם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מגורתי". נבואת ישעיה על בנין בית-המקדש מעלה שאלה: הואיל וא-להינו אחד הוא שאין לו גוף ודמות הגוף, מדוע נצטוונו לבנות לו בית? הרי "מלא כל הארץ כבודו"! אילו היינו עם אלילי, הבית היה משמש משכן לצלמים ופסלים ולפולחן אלילים רבים: אליל הפוריות, העושר, האהבה, המלחמה, השלום. אלילים אשר מנהלים את עולמנו בהתאם להתחברותם עם גרמי השמיים, ולעובדיהם נותר לכוון מעשיהם ופעולותיהם בהתאם לתנועת הכוכבים ובהתאם להזיותיהם, ובזאת להפיק מאווייהם.

לעומת זאת, ידיעת ייחוד ה' מנוגדת בתכלית לאמונת האלילים, ולפיכך הציווי לבנות בית-מקדש תמוה. זאת ועוד, בסוף נבואת ישעיה נאמר: "ויהיה מדי ה'שך בחדשו ומדי שבת בשבתו וזבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה'", ומי שלא יבוא סופו להיענש בחומרה. נמצא, כי בניגוד למשתמע בראש הנבואה, ה' כן חפץ שנעלה לבית-המקדש. בדומה לישעיה, ירמיה הנביא מיעט לכאורה מחשיבותו של בית-

המרכז העולמי למשפט התורה

בית הדין לדיני ממונות

מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם

מכון תורני לחקר מנהגי העדות בישראל

שיעורי תורה תלמוד תורה וכולל אברכים

שבתות עיון וירחי כלה

מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו

קרנות מחקר עדיד וחסד

ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכר אבינו הרב יחיא ב"ר חיים בשארי נע"ג נ.ל.ב.ע בכ"ב אבתשס"ז ת.נ.צ.ב.ה

שמירת מצוות והבנת מטרתן

לעומת דבריו אלו, בכמה מקומות אחרים הסתייג הרמב"ם מהשימוש שעושים מקצת החכמים במונחים "מצוות מליכות" ו"מצוות שמעיות". החלוקה צריכה להיות לדעתו בין מצוות מובנות למצוות שאינן מובנות לנו. הדגש הוא על מובן אצלנו, שכן המבטלה בהבנתן נובעת מקוצר דעתנו ולא שהן במהותן חסרות מטרה (ראה רס"ג, הנבחר באמונות ודעות, ג'). אמנם יש חשיבות גם לטיפוח הצייתנות לרצון הקב"ה, אך לדעת הרמב"ם לא יתכן שיינתנו מצוות שכל תוכנן הוא רק ההישמעות ללא תכלית עצמית. את מי שהשתמש במונח "מצוות שמעיות" - ראה הרמב"ם כאדם שטעה בשגיאתם של המתכלמין. כת זו טענה שרצון הבורא ועובדות היותו "כל יכול", הם הקביעות הראשונות במעלה ולכן הן מוחלטות, גם אם יוצרו בגלגל מצבע שחורגים מן ההגיון והשכל הישר. פרק שלם הקדיש הרמב"ם לדעה זו (ג, לא) והכינו כהקדמה לפרקי טעמי המצוות. הרמב"ם שלל גישה זו, שכן מהותו של הקב"ה הינה שכל מושלם ולכן אין ההגיון מהווה עבור הקב"ה מבטלה אלא הוא דבר המתבקש מכל מעשיו. מעשה שאינו תואם את החוכמה הוא חסרון גדול שלא יתכן שהקב"ה יהיה קשור אליו. גם דינו בדברי חז"ל המדגישים את ההתאמה בין שכל המצוות לצורך כשרותן בעשייתן (פרק שישי בהקדמתו למסכת אבות), הדגיש הרמב"ם את עדיפותה של עשיית מצוה מתוך הדהדות עמה, ומתוך כך הגביל את מעלתו של האדם המתאמץ לכבוש את רצונו כדי

מחלוקת ידועה עסקה בשאלה האם עבודת שמיים מתעלה, כאשר האדם מחפש להבין את מטרתה של כל מצווה, או שמא חיפוש כזה רק גורע, שכן הוא נובע מחיפוש כדאיות ורווח אישי מקיומה של כל מצווה, ובלעדי שכך כיה, ספק אם האדם היה מתמסר באותה מידה לקיום המצווה, ואולי אף היה מתמרד לה. מצד שני, חוסר הבנתם של מסרים הטמונים במצוות התורה, יגרור פעמים רבות קיום בצורה שאינה מושלמת, שכן אדם שאינו מבין את רוח ההלכה ואת השיקולים המנחים אותה, יתקשה להכריע במקרים חדשים כיצד ראוי שינהג. רק כאשר אדם למד והפנים את העקרונות המנחים שעומדים ביסוד המצוות (קדושת החיים, חשיבות כבוד הבריות, חומרתן של ע"ז גע' וש"ד, חומרת חילול שם שמים ועוד רבים), רק אז הוא יכול להמשיך ולצעוד כאדם דתי בעולמו המשתנה. בדברי הרמב"ם מצאנו שיש חשיבות לקיום המצווה לשם עצמה, מבלי לבחון את מטרותיה ורווחיה (הקדמת פרק חלק וכן בהלכות תשובה פ"י). בפירושו למשנה האחרונה במסכת מכות הוא אף מתאר שזכייה בשכר אמיתי על קיום מצווה, יש רק כאשר האדם מקיים מצוה לשמה, כלומר בצורה מושלמת. לשם כך הרבה הקב"ה את מספרן של המצוות והן עוסקות בכל תחום אפשרי, כדי שיוכל כל אדם למצוא מצוה כלשהי שאותה יקיים לשמה. אך

כאן בדיוק מתאים העיקרון "בזיעת אפיק", כלומר רק מה שביזיעת אפיק ראוי אהבה לאלו. מכאן נגזר הרעיון המוסרי להתפרנס מיגיע כפיים ולא על חשבונם של אחרים, ואשר חז"ל נתנו מקום משמעותי לרעיון זה. אמר דוד המלך: "יגיע כפיך כי תאכל" ועליו מטה שלמה: "גם נתפרה בגלגלתך אה הוא לבעל משפחתו". הפסוק מדגיש את חשיבות המלאכה. רוב ספר משלי משבח את החכמה, אולם אין זה מספיק ללמוד חכמה - צריך גם לעשות מלאכה: גם מי שמתפרה במלאכתו, ואינו מושקע מספיק בעבודתו, דומה לאדם משחית: א. משחית את החברה, כמו ב"גוֹזֵל אֲבִיו וְאִמּוֹ וְאֶרֶץ אֵין פֶּשַׁע - חֶבֶר הוּא לְאִישׁ מְשַׁחֵת" (משל כ,ח), אין לו פרנסה משל עצמו ולכן הוא עלול להגיע למצב שייגזול את הוריו או אנשים אחרים, "כל שאינו מלמד את בנו אומנות (מלאכה) - מלמדו ליסוּת" (קידושין ל:). ב. משחית את נפשו, כמו ב"נֹאֵף אִשָּׁה - חֶסֶר לֵב, מְשַׁחֵת נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָה" (משל ו); הוא אינו מממש את כל הצדדים של נפש. חלק ניכר מהנפש שלו בטל, ולכן הוא עלול להגיע לניאוף, כדברי חז"ל: "בטוֹף מְבִיאָה לַיָּד יָמָה" (כתובות נ"ט). ולכן קבעו חז"ל, שעשיית מלאכה - חשובה, גם כערך בפני עצמו, ולא רק כאמצעי לפרנסה: "היה לה ולו ממון הרבה, אפילו היו להן כמה שפחות - אינה יושבת להבטלה בלא מלאכה כלל, שהבטלה מביאה לידי זימה; והמדיר את אשתו שלא תעשה מלאכה כלל - יוציא וייתן כתובה, שהבטלה מביאה לידי זימה" (רמב"ם הלכות אישות כא).

כאן בדיוק מתאים העיקרון "בזיעת אפיק", כלומר רק מה שביזיעת אפיק ראוי אהבה לאלו. מכאן נגזר הרעיון המוסרי להתפרנס מיגיע כפיים ולא על חשבונם של אחרים, ואשר חז"ל נתנו מקום משמעותי לרעיון זה. אמר דוד המלך: "יגיע כפיך כי תאכל" ועליו מטה שלמה: "גם נתפרה בגלגלתך אה הוא לבעל משפחתו". הפסוק מדגיש את חשיבות המלאכה. רוב ספר משלי משבח את החכמה, אולם אין זה מספיק ללמוד חכמה - צריך גם לעשות מלאכה: גם מי שמתפרה במלאכתו, ואינו מושקע מספיק בעבודתו, דומה לאדם משחית: א. משחית את החברה, כמו ב"גוֹזֵל אֲבִיו וְאִמּוֹ וְאֶרֶץ אֵין פֶּשַׁע - חֶבֶר הוּא לְאִישׁ מְשַׁחֵת" (משל כ,ח), אין לו פרנסה משל עצמו ולכן הוא עלול להגיע למצב שייגזול את הוריו או אנשים אחרים, "כל שאינו מלמד את בנו אומנות (מלאכה) - מלמדו ליסוּת" (קידושין ל:). ב. משחית את נפשו, כמו ב"נֹאֵף אִשָּׁה - חֶסֶר לֵב, מְשַׁחֵת נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָה" (משל ו); הוא אינו מממש את כל הצדדים של נפש. חלק ניכר מהנפש שלו בטל, ולכן הוא עלול להגיע לניאוף, כדברי חז"ל: "בטוֹף מְבִיאָה לַיָּד יָמָה" (כתובות נ"ט). ולכן קבעו חז"ל, שעשיית מלאכה - חשובה, גם כערך בפני עצמו, ולא רק כאמצעי לפרנסה: "היה לה ולו ממון הרבה, אפילו היו להן כמה שפחות - אינה יושבת להבטלה בלא מלאכה כלל, שהבטלה מביאה לידי זימה; והמדיר את אשתו שלא תעשה מלאכה כלל - יוציא וייתן כתובה, שהבטלה מביאה לידי זימה" (רמב"ם הלכות אישות כא).

וכן הוסיף הרב יחיאל מיכל אפשטיין: "וכמה טועים בזה לומר שהאומנות הוא דבר של ביוון, שהרי כמה תנאים ואמוראים שהיו בעלי מלאכות! ואיתא במדרש רבה בראשית: חביבה היא המלאכה מזכות אבות, שזכות אבות הצילה ממון, ומלאכה הצילה נפשות, שנאמר: 'לולי אלהי אבי אברהם... כי עתה ריקם שלחתיך, את עניי ואת יגיע כפי ראה אלהים ויוכח אמש'. כלומר, שלא הרגו לבן ליעקב בפגועו בו" (שולחן ערוך אורח חיים קנו).

שויון בנטל

אלעזר קייסי יצ"ו

במאמר קצר זה, אנסה להציג את המושג "עבודה" כערך מוסרי ולא רק כאמצעי, ומבלי להיכנס למעורבות היריבות הפוליטית שמתרחשת בימים אלו. "יִנְקָה ה' אֱ-לֹהִים, אֶת-הָאָדָם; וַיִּנְחֵהוּ בְגוֹן-עֵדוּן, לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ". הרש"ר הירש מסביר (בראשית, פרק ב, פסוקים ד-טו) שה"עבודה" וה"שמירה" האמורות כאן, אינן מתייחסות רק לעבודת הקורקע; אלא הן כוללות את כל התנהגותו המוסרית של האדם, במעשהו ובמחשלו. בראשית הבריא, האדם הראשון מקבל שני תפקידים: היריבות הפוליטית שמתרחשת בימים אלו. מנת להתקיים. לשמור - לנהל את החיים תחת ביקורת. רמז לו הקב"ה, רק אם תעבוד, תדע לנהל ולשמור. ואם תשמור את העבודה ולא תתעצל - תישא פירות בעמלך. בבסיס הבריא, ה' יוצר את הפוטנציאל להיווצרותם של צמחי האדמה, וכאילו חיפש "שותף" מתאים שיטלים את יצירתו וייתן לה המשכיות. כבר ב"תכנית" הבריא והלמי ידיתו של האדם, מסתמנת השותפות בין אלהים ואדם בפסוק: "וְכָל שִׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרְסָם יִהְיֶה בְּאָרְץ נֶכְל-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרְסָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱ-לֹהִים עַל-הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעִבְדוֹ אֶת-הָאָדָם". שותפות בין שניים, מקבלת ביטוי במערכת יחסים מוסריים בין שניים. אם ישנה כזו, אזי השותפות משגשגת, ואם אינה אזי לא רק שהיא נכשלת, אלא מתפתחת איבה בין השניים. עונשו של האדם בעקבות החטא, בא להחדיר לאדם מוסריות וערכים. העונש הצמצום ל"בְּזַעַת אִפְּיךָ תֹאכַל לֶחֶם". כל איש חינוך יודע שעונש חייב להיות מקביל למעשה הרע. האם העונש שיצא מאת ה' מתאים במידה מדויקת לסוג חטא אדם הראשון? נגע בחלק שאינו מורשה לו או שנאמר בחלק שלא התייגע בו.

כוס ברכות
לידינו היקרים
ר' חיים בשארי הי"ו ורעייתו פרגו מב"ת
לרגל נישואי ביתם
הדר נעמה עם בח"ל נריה
יהי רצון שזיכו לבנות בית נאמן
לתפארת עם ישראל
מאחלים
מערכת אור ההליכות

כוס ברכות
לידינו היקרים
ר' חיים בשארי הי"ו ורעייתו פרגו מב"ת
לרגל נישואי ביתם
הדר נעמה עם בח"ל נריה
יהי רצון שזיכו לבנות בית נאמן
לתפארת עם ישראל
מאחלים
מערכת אור ההליכות

כוס ברכות
לידינו היקרים
ר' חיים בשארי הי"ו ורעייתו פרגו מב"ת
לרגל נישואי ביתם
הדר נעמה עם בח"ל נריה
יהי רצון שזיכו לבנות בית נאמן
לתפארת עם ישראל
מאחלים
מערכת אור ההליכות

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו

[השאלות משוחזרות להבנת התשובות:
(א) האם מותר להפסיק בפסוקי דזמרה
(ב) מדוע מכסים את העיניים בקריאת שמע
(ג) השואל שאל את מארי בקשר לנשוק הציציות
בפרשה שלישית של קריאת שמע, ונדמה היה לשואל
שמארי בתפלת שחרית נהג כן ונישק את הציציות]

לק"י
כבוד ר' משה אלשיך נ"י
קבלתי מכתבך עם הכסף. והנה מצורף קבלה החתומה
ע"י הגבאי שלנו.

לשאלותיך: ביחס להפסק בזמירות ראה משנה תורה מהדורתי דף קפב שם
הבאתי דברי הר"ף מבעי ליה לאניש דלא לאשתעוויי וכו'. ושם גם הבאתי
דברי הרמב"ם שגם דעתו שאסור להפסיק אלא לברכות אם נזדמנו.

לענין כסוי עינים בפסוק ראשון, איתה בגמ' לא חזינא ליה לרבי דמקבל
עול מלכות שמים, כלומר לא ראיתי את רבנו הקדוש שקורא את שמע.
אמר ליה כשמעביר ידיו על עיניו היא שעתא מקבל עליו עול מלכות
שמים. וטוב לנהג כדברו כי זה עוזר לרכז את המחשבה.
ולענין נשוק הציצית לא הסתכלת יפה.

והנני מאחל לך הצלחה בגדול לידך המוצלחים
ותזכה לראות בשלותם כנה"ר

בכ"ר יוסף קאפח

קוראים נוספים המעוניינים לפרסם תשובות, מאת מו"ר הגאון
הרב **יוסף קאפח** זצ"ל מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 054-2443930
או בדוא"ל: orhalichot@gmail.com

יום העיון למורשתו של הגר"י קאפח זצ"ל

של גויים או של חילונים שהשתמשו בצונן - לא
טעונים הכשר (אלא רק ניקוי). כלי חרס - אין לו
הכשר, משום שבליעתו מרובה (וגם ליבון לא
מועיל כי חושש שיתבקע). כלי זכוכית - לפי
שיטת הרמב"ם טעונים הכשר, ומארי מדייק שכלי
זכוכית הוזכרו יחד עם כלי מתכת - והכשרתם
ככלי מתכת. מארי סובר שלעולם כלי זכוכית ככלי
מתכת בין לענין הכשר ובין לענין חמץ.
וחל קותם אינה מעלה ואינה מורידה (שתחשוב
שאינן בליעה) ואין להקל בכלי נירוסטה כלל. וזאת
בניגוד לדעת הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א שכלי
זכוכית אינם טעונים הכשר. הובאו תשובות מארי
ממאגר הרב חמאמי בשאלות שנשאל לגבי כלי
זכוכית והכשרן. הרה"ג רצון ערוסי שליט"א חידד
את הנקודה שגם אם המדע אומר שכלי זכוכית
לא בולעים משום חלקותם או כל סיבה שהיא,
אין לזוז מגמרא מפורשת שכלי זכוכית דינם ככלי
מתכת, וכך הדין.

למנוע מלבקר בהצגות או קונצרטים, אולם לבתי
קולנוע אין היתר וזאת לאור העובדה שכל
הסרטים חזקתם בגירוי יצרים ושלחוב תאוות.

הרב אביעד אשואל בפתח דבריו הסב את תשומת
לב הציבור לעובדה שכל דוברי הכנס הם דור שני
לתלמידי מארי (חוץ מהרה"ג רצון ערוסי
שליט"א). הרב אשואל דיבר בנושא התפילה, ועל
המנהג של תפילה אחת בציבור ושעוד עדות
קיימו ואף בתור לכתחילה את מנהג זה. הרב
אשואל הכריז שהוא עובד על צאת ספרו החדש
בעזר ה', שיח משה - על הלכות תפילה לרמב"ם.

בהרצאה החותמת את האירוע דיבר הרה"ג רצון
ערוסי שליט"א בנושא הכשרת כלים חלקים
כזכוכית ונירוסטה, שאם אין בכלים בליעה אז אין
צורך להכשירם, ודי לכאורה בניקיונם?
המקור הינו בפרשת מטות "אך את הזהב ואת
הכסף את הנחושת את הברזל את הבדיל ואת
העופרת כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש
וטהר אך במי נידה יתחטא וכל אשר לא יבא באש
תעבירו במים", (מה שבא במים - תעבירו במים),
וטעונים טבילה מפני החומאה. התורה מדברת על
כלים ולא על גולמי החומרים, וההכשר טעון מפני
גיעולי גויים. התורה אומרת במפורש שיש בליעה
בכלים, והאיסור הבלוע - ייפלט לאוכל, ויוצא
שנאכל אוכל אסור. מכאן התורה הצריכה הכשר
כלים שנבלעו מאיסור, ומכאן ידוע המשפט
כתשמישו כך הכשרו. הטעם הבלוע בכלי - אסור
מהתורה. מטרת ההכשרה - להפליט את טעם
האיסור. כלים ישנים - אינם טעונים הכשר. כלים

בכנס לציון יום השנה לזכרו של מו"ר הרב יוסף
קאפח זצ"ל שהתקיים בבית הכנסת "ישורון"
בהנחייתו של הרב אליהו אביעד, דיברו **הרב עוז
קאפח** בנושא תיקון אוכלין בשבת. השאלה: האם
מותר להשרות בורגול בשבת בכדי להוסיפו
לסלט? הובאו שיטות שונות ראשונים ואחרונים
בדין הכשרת אוכלין בשבת, והביא את דעתו של
מארי שמאכל שלא ראוי, אסור לעשותו ראוי
למאכל בשבת, ויש ענין של מכה בפטיש באוכלין.

ר' יוחאי מקבילי הביא את שיטות הלל ושמאי
לגבי שימור דברים לכבוד השבת, שהלל סובר
שיש לכבד כל יום ויום במאכלים הראויים לאותו
היום, בניגוד לדעת בית שמאי שיש להניח דברים
לכבוד השבת. כמו כן, הזכיר את נושא ידעת ה'
שככל שהאדם יודע יותר הרי שהוא אוהב יותר
את ה'.

הרב אליקים צדוק דיבר בעיקר בעניני חינוך
הילדים, והדוגמא אישית שמהווה את החינוך
הטוב ביותר, יותר מכל גערה או תוכחה. כמו כן
הזכיר את עניין הבר מצווה שלא נהגו בתימן,
והביא את דברי מארי על מסיבות בר המצווה
הנוהגות כיום שלעיתים אינם משקפות את
האירוע ובמיוחד הדרשות אותן נושאים חתני בר
המצווה אשר מועברות מאירוע לאירוע, וללא
קשר לחתן הבר מצווה, אשר לפעמים הן בבחינת
לעג לרש לחתן בר המצווה. הובאו דברי מארי על
נחיצות לימוד תורה לבת בענייני מצוותיה. בנוסף
הביא את דברי מארי לגבי ביקור בבתי תיאטראות
שבמידה ואין דברי נבלה או הצגת תועבה אין

חדש במכון מש"ה!

נהג פיצאן יוסף

משנתו החינוכית של הרב יוסף קאפח
מאת: חיים קדם

בספר זה מרוכזות שיטתו החינוכית של מורנו הרה"ג יוסף קאפח זצ"ל. מתוך
התייעוד שבכתב ושבבעל פה מתגלה תמונה של פעילות חינוכית ענפה ומקיפה

35 ש"ה בלבד!

לרכישה: מכון מש"ה 03-5351119
אתר נצח ישראל: www.net-sah.org

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל
למשפחות הקרות
הרב חיים שאלתיאל שליט"א
רב מלון דן י-ם
ונו"ב סיגלית חמדה מנב"ת
באירוס הבת
נועה שתח"י

נכדת מו"ר הרה"ג רצון ערוסי ונו"ב הרבנית שרה מנב"ת
עם הכתור החשוב

דניאל יצחק הלוי שיח"י

בן ר' משה ב"ר שלמה (סלימאן) ככה"ר יחיא יצחק הלוי
ונו"ב ניצה שתח"י
ויהי רצון שיתקיים בהם בורא עולם בקנין השלם זה הבנין
לתפארת המשפחות ולתפארת עדתנו וכל ישראל
המאחלים
מערכת אור הליכות

ש: אני נמצאת כרגע בטיוול בדרום אמריקה. אשמח לדעת מה ההלכה שלפיה נוהגים בתשעת הימים לפי הפסיקה התימנית. מה מותר לעשות ומה אסור.

ת: לפי עיקר הדין, "משנכנס אב ממעטין בשמחה", ובשבוע שחל בו תשעה באב, אין מסתפרין ואין מכבסים. אולם נהגו אבותינו שלא להתחתן בימים אלו, אלא אם חזר הבחור טרם קיים פריה ורביה. ויש שנהגו שלא לקנות דברים חדשים וכיו"ב. אך אבותינו נהגו לאכול בשר עד ערב תשעה באב חוץ מהסעודה המפסקת. אין הבדל בין חו"ל לארץ בכל העניינים הנ"ל.

ש: בתענית תשעה באב ידוע שאין לומר בשחרית ברכת כהנים. שאלתי בנוגע לעלייה לתורה האם כהן עולה ראשון? וכן לוי עולה שני? אני שואל שאלה זאת, אלא אם חזר הבחור טרם קיים הכנסת אמה שאין כהן עולה ראשון מאחר ואין ברכת כהנים.

ת: לפי עיקר הדין יש ברכת כהנים בשחרית בתשעה באב, וזו שיטת רבינו. אלא שנהגו שלא לשאת כפיהם בשחרית, מכח מנהג בלבד. ומנהג זה חדר לתימן רק במאה הי"ח. ואין להוסיף גם ביטול תקנת חז"ל שיש לקרוא בתורה: כהן, לוי וישראל. ואין לזה שום קשר עם המנהג שלא לשאת כפיהם.

ש: ממה חובה לא ללכת לים, האם מראש חודש אב ועד ט' באב או לפני כן?

ת: אין חובה לא ללכת לים ולא איסור ללכת לים. מותר מבחינת הדין אפילו בשבוע שחל בו תשעה באב. כמוכן רק בחוף ים בלתי מעורב. אלא יש חוששים ללכת לים בימי בין המצרים, יש מ"ז בתמוז ויש מ"ח ויש רק בשבוע שחל בו תשעה באב. ועל כגון זה נאמר: מאן דקפיד קפדינן בהדיה.

ש: ילמדנו רבינו האם נכון להניח רק תפילין של יד בט' באב לדעת הרמב"ם?

ת: כן. אבל בבית. לא בציבור, כי אין לשנות ממנהג הציבור.

ש: אני בשבועות ההריון הראשונים. תקופה זו לא קלה, מכיון שהיא מלווה בתשישות, בחילות והקאות. האם אני יכולה לשתות לשיעורים על מנת לא להרגיש רע ולהגיע למצב של אפיסת כוחות?

ת: בתשעה באב אישה בהריון צריכה לצום, אלא אם כן היא חולה ואז היא פטורה מן הצום, גם אם אין לה שום פיקוח נפש. אישה בהריון שביום תשעה באב היא מרגישה בחילות, והיא מקיאה והגיעה לתשישות, מותר לה לשתות ולאכול כדי צורכה, ולא יותר. ואין צורך בשיעורים.

ש: האם ניתן לסחור במניות בתקופת בין המצרים, היות וזה מקור הכנסתי העיקרי?

ת: כן.

ש: א. האם מותר לחתום על הסכם שכירות בתקופת בין המצרים?

ב. האם מותר לעבור להתגורר בדירה בשכירות

לפניך, וצריך אתה לדאוג לעתידיך.

ש: א. הבנתי שאם הבשר מבושל על מנגל אינו צריך חליטה, האם נכון הדבר באופן גורף? האם לכל סוגי הבשר? האם יש כלל בדבר?

ב. לגבי חליטת בשר טחון, ראיתי תשובה של מורי במקום אחר שהעניין בעייתי. האם הדרך היחידה זה לחלוט בשר ולטוחנו בבית או שקיימות דרכים לחלוטו?

ת: א. אם הבשר נצלה במנגל, אינו צריך חליטה. ב. יש מתירין, ואני אוסר לכתחילה.

ש: ראיתי תשובה של אחד הרבנים הספרדים לגבי אופניים של ילדים קטנים שאינם מוקצה. מה כבו' הרב יפסוק בעניין, האם דווקא ילדים או גם מבוגרים? או שלשניהם זה נחשב מוקצה.

ת: אופניים של ילדים אינם מוקצה. בתנאי שאין תאורה, ואין שום מערכת חשמלית רק מכנית, והפידלים מניעים שרשרת עם שני גלגלי שיניים, ולא יותר. כי האופניים של הגדולים נאסרו בגלל הרבה טעמים, גם בגלל התאורה, גם אינם מונעים ע"י חשמל, וגם בגלל חשש קלקול ותיקון, והתאמת הכידון. וגם בגלל החשש שיוציא מרשות לרשות או יעבור את התחום. לא כן באופניים של ילדים, אין שום חשש מהנ"ל.

ש: 1. נהגתי לומר בבית הכנסת בבסיס שתי הלכות באופן קבוע לאחר תפילת שחרית, עכשיו עברתי בסיס וכעת בבסיס החדש הרב אומר דבר תורה לאחר התפילה ולכן אני לא מוסיף, האם המעשה שלי נחשב כחזקה של נדר? ואם כן מה עליי לעשות?

2. לאחר שאחד המתפללים הבחין שהטלית שלי מקופלת לחצי כמו שנוהגים אצלנו, העיר לי שצריך שכנפות הציצית יסובו סביבך ויהיו שתיים מלפניו ושתיים מאחוריו, מה עליי להשיב לו?

3. אני קורא לעיתים תהלים בלילה בבית הכנסת, מה עליי לענות לאלו שמעירים שאסור לקרוא זאת לאחר החשכה?

ת: 1. גם לפוסקי ההלכה שהנהגה שנהג האדם כמוה כנדר, הרי שינית מקום, יש רב שאומר דבר תורה, הרי אינך מבטל מרצון את הנדר, כי הציבור לא ירצה או לא יוכל לשמוע דברי תורה ואולי גם הרב יתנגד.

2. עליך להשיב לו, שלפי הדין אין מניעה להתעטף בטלית מקופלת כמו הטלית שלך, אלא שיש סוברים שבעיטוף יש צורך שהאדם יהיה מוקף בארבע הציציות שבארבע הכנפות, אך הנהגה זו אינה מעכבת. הגע בעצמך שאדם מתעטף בטלית בלתי מקופלת, וטלית על ראשו ועל כתפיו, ומשליך פלג ימיני של הטלית לצד שמאלו, או ההיפך, באופן שכל הציציות מושלכות על גבו, כלום בירך לבטלה, ועיטופו אינו עיטוף?!

3. הללו שאסרו מטעמי קבלה, אסרו לימוד מזמורים בעוד שאתה קורא מזמורים כתפלות.

נא לשמור על קדושת הגיליון
 *
 אין לקרוא בזמן תפילה וקריאת התורה
 *
 שבת שלום ומבורך

אור ההליכות
 הליכות עם ישראל
 עמותת להפצת ערכי היהדות הנאמנה
 רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קריית אונו ת.ד. 211, 55100
 עורך ראשי: יוסף פרחי
 עורכי משנה: נתנאל חמדי, שמואל חמדי
 חברי המערכת: הרב צפניה ערוסי, אבי חמדי, אביעד רצהבי
 טל': 03-5340819 פקס': 03-5343658
 דוא"ל: orhalichot@gmail.com
 מספר המערכת של העלון בספרייה הלאומית: 2789255
 כתובות לתרומות להמשך הפצת העלון: ת.ד. 5042 נתניה

ברכות
 לאשת החיל מזכירת מכון מ"ש"ה
 המסורה והחרוצה
 מרת ורד לוי-בדיוח מנכ"ת
 ולבעלה היקר נ"ר שיחי
 בהנכנס בנכם
מתן נ"י
 בעול נועם מתן תורה ומצוות
 יזכו ההורים והסבים למשפחותם לבית
 אבותם
דוד ונו"ב ציונה לוי הי"ו
אהרן ונו"ב יונה בדיוח הי"ו
 לראות כמתן מתנה נפלאה בתפארת
 מיזותיו ומעלותיו
 המאחלים
 מערכת אור ההליכות
 הליכות עם ישראל
 מכון מ"ש"ה

נופש קיץ באכזיב
 לקבצת החברים אנו מתארגנים לקראת ימי ציון
 והתפארות פסחית מצרפת!
 בין התאריכים א' - ד' אלול (7-10/8/13)
 ימים רביעי-11/8, 12/8, 13/8 (אם יזכר ה' בחי"ט)
 14/8 מצרפת ל"א, סויריס 15/8, 16/8 ונאספ
 משפחות שיתוף ה"ה"ה"ה עם ישראל סניף נתניה.
 ה"ה"ה "מאור אכזיב". האירוח בימי רביצי חמישי
 17/8 בסיס חצי סניפון, פקעת-אירוח מ"ה.
 הכחודר לזוג: 1590 ₪
 ילד (3-12) בחדר הורים: 445 ₪
 מבוגר (12 ומעלה) בחדר הורים: 570 ₪
 המעוניינים יודרו וירשמו. מספר המקומות מוגבל!
 התשלום: 5 תשלומים שווים (הראשון בעת
 הרישום). התשלום האחרון: חודש לאחר האירוח
לפרטים והרשמה: אבי : 050-6576418
ירון: 054-6887277 מאיר: 050-6682097